

فصلنامه روانشناسی تربیتی
دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن
سال دوم، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۰، پیاپی ۷
صص ۶۵-۷۵

رابطه بین ویژگی های شخصیتی و شادکامی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد آزادشهر

کیومرث نیاز آذری^۱، شهربانو صفری^{۲*}

(۱) دانشیار گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری، ساری، ایران
(۲) عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر، آزادشهر، ایران و دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی
*نویسنده مسؤل: Sh.safari@iauaz.ac.ir

تاریخ دریافت مقاله ۹۰/۴/۱۸ تاریخ آغاز بررسی مقاله ۹۰/۴/۲۲ تاریخ پذیرش مقاله ۹۰/۹/۳

چکیده

هدف این تحقیق بررسی ویژگی های شخصیتی و ارتباط آن با شادکامی در میان دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزاد شهر بود. روش تحقیق، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه ی آماری کلیه ی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر در نظر گرفته شدند که تعداد آنها در سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ برابر با ۳۸۰۰ نفر بود که از بین ۳۸۰۰ نفر جامعه ی آماری نمونه ای شامل ۱۷۰ نفر از دانشجویان با استفاده از روش تصادفی خوشه ای انتخاب شدند. حجم نمونه با مراجعه به جدول تعیین اندازه ی نمونه معرف (کرجسی و مورگان) تعیین گردید. داده ها با بهره گیری از پرسشنامه ی شادکامی آکسفورد و پرسشنامه ی پنج عاملی نئو که روایی و پایایی آن به دست آمده است، جمع آوری و با استفاده از آزمون آماری رگرسیون گام به گام و آزمون t برای گروه های مستقل و همبستگی پیرسون تحلیل شد. یافته ها نشان داد بین ویژگی روان نژندی، برون گرایی، وظیفه شناسی، توافق پذیری و گشودگی با شادکامی رابطه ی معنی دار وجود دارد.

کلید واژه گان: ویژگی های شخصیتی، شادکامی، دانشجویان، دانشگاه.

مقدمه

شده است لذا سلامت روانی و جسمانی وی مرهون رشد همه جانبه و هماهنگ این ابعاد می باشد، از این رو در سال های اخیر با رشد و توسعه ی روانشناسی مثبت نگر، متغیر شادمانی مورد توجه قرار گرفته است (هیل و آرجیل^۶، ۲۰۰۱، ص ۱۲). شادمانی که هدف مشترک افراد است و همه برای رسیدن به آن تلاش می کنند، به ارزشیابی افراد از خود، محیط و قضاوت و داوری آنان درباره ی چگونگی گذراندن زندگی اطلاق می شود. این نوع داوری از بیرون به فرد تحمیل نمی شود بلکه حالتی است درونی که از هیجان های مثبت، تأثیر می

در چند دهه ی اخیر، یکی از عرصه های فعال پژوهش، به روان شناسی مثبت، به ویژه به مفهوم شادکامی^۱ اختصاص یافته است و از این زمینه، یافته های جدید و امید بخشی فراهم آمده است. سر زندگی و نشاط روانی^۲ انسان به دلیل تأثیر بسیاری که بر تمامی جنبه های شخصیتی انسان و چگونگی بروز و ظهور رفتارهای مختلف در او دارد، همواره مورد توجه ذهن محققان بوده است، انسان موجودی تک بعدی نیست و شخصیت او از ابعاد شناختی^۳، عاطفی^۴، جسمانی و اجتماعی^۵ تشکیل

۴. Emotional
۵. Physical and Social
۶. Hills & Argyle

۱. Happiness
۲. The Mental Vitality
۳. Cognitive Dimensions

پذیرد(مایرز و دینر^۱، ۱۹۹۵، ص ۱۷). آرگایل^۲(۱۳۸۳) همچنین شادمانی را عبارت از بودن در حالت خوشحالی و سرور و دیگر هیجانات مثبت^۳، راضی بودن از زندگی خود و فقدان افسردگی، اضطراب^۴ و سایر هیجانات منفی می داند.

از دیدگاه روان شناسان دو نوع شادکامی وجود دارد. یک نوع، از رهگذر شرایط محسوس زندگی همچون زناشویی، تحصیل، شغل، آسایش و به طور کلی امکانات مالی و رفاهی حاصل می گردد که به آن وجه عینی شادکامی می گویند و نوع دیگر متأثر از حالات درونی^۵ و ادراکات شخصی^۶ است که از آن به شادکامی ذهنی یا احساس شادکامی تعبیر می شود؛ شواهد موجود گویای آن هستند که احساس شادکامی مولد انرژی، شور و نشاط و حرکت و پویایی است و همچون سپری می تواند آدمی را در برابر استرس ها و مشکلات، محافظت و سلامت جسمی و روانی او را تضمین کند. از آنجا که شادی تأثیر کمی و کیفی بسیاری بر زندگی دارد، مورد تأکید و توجه قرار گرفته است. هدف از پژوهش های مربوط به شادی، بررسی علل شادی و فرآیندهای مولد آن است از سوی دیگر، داشتن شادی و خلق خوب، پیامدهای کاربردی و عملی در زندگی و عملکرد شغلی فرد دارد. شادی فعالیت فرد را برمی انگیزد، بر آگاهی او می افزاید، خلاقیت وی را تقویت می کند و روابط اجتماعی وی را تسهیل می نماید، شادی همچنین مشارکت سیاسی را رونق می بخشد و موجب حفظ سلامتی طول عمر افراد می

شود(وینهوون^۷، ۱۹۹۴، ص ۱۴). شادی و آرامش روحی، زمینه های باروری خرد و اندیشه را به وجود می آورد. افراد شاد، دارای عزت نفس بالا، روابط دوستانه ی محکم و اعتقادات مذهبی معنادار هستند. شادی صرف نظر از چگونگی کسب آن، می تواند سلامتی جسمانی را بهبود بخشد. افرادی که شاد هستند احساس امنیت بیشتری می کنند، آسان تر تصمیم می گیرند، دارای روحیه ی مشارکتی بیشتری هستند و نسبت به کسانی که با آنها زندگی می کنند بیشتر احساس رضایت دارند(مایرز^۸، ۲۰۰۲، ص ۲۳).

پژوهشگران برای بررسی عوامل مرتبط با شادکامی به مطالعات گسترده ای پرداخته اند. نتایج این پژوهش ها بیانگر آن هستند که شادکامی با عوامل شخصیتی، شناختی و مذهبی پیوند نزدیکی دارند. مطالعات آرگایل (۲۰۰۱) نشان می دهد که ابعاد شخصیتی افراد بر شادمانی آنها تأثیر بسیاری دارد، آیزنگ^۹(۱۳۷۵) معتقد است که اکثر مردم، شخصیتی تک بعدی و افراطی ندارند و به این ترتیب فرد عادی کسی است که نه درون گرا و نه برون گرا و نه عصبانی و خشن است و نه کاملاً آرام و خونسر است. با این حال شخصیت بسیاری از افراد در یک بعد نسبت به بعد دیگر پیشرفته تر است.

آرگایل (۱۳۸۳) ۵ عامل بزرگ شخصیت را به صورت زیر معرفی کرده است:

۱- روان رنجورخویی^{۱۰}: روان رنجورخویی به سازگاری^{۱۱}، ثبات عاطفی^{۱۲} فرد، ناسازگاری و روان نژندی مربوط است. داشتن احساسات منفی همچون ترس، غم،

7. Veenhoven

8. Myers

9. Ayzneg

10. Neuroticism

11. Compatibilty

12. Emotional Stability

1. Myers & Diener

2. Argyle, M.

3. Positive emotion

4. Anxiety

5. Internal States

6. Personal Perceptions

۵- با وجدان بودن (وظیفه شناسی)^۴. کنترل خویشتن به
به فرایند فعال طراحی^۵، سازماندهی^۶ و اجرای
وظایف^۷ گفته می شود و تفاوت های فردی در این زمینه،
مبنای شاخص وجدانی بودن است. به طور خلاصه، دو
ویژگی عمده ی توانایی کنترل تکانه ها و تمایلات و به
کارگیری طرح و برنامه در رفتار برای رسیدن به اهداف
مورد بررسی، در شاخص وظیفه شناسی قرار می
گیرند(آرگایل، ۱۳۸۳، ص ۲۵).

تحقیقات متعددی مؤید تأثیر عمده ی شخصیت بر
شادمانی می باشد. پرموزیک و همکاران^۸(۲۰۰۷) در
مطالعه ای رابطه ی بین الگوی پنج عاملی شخصیت،
هوش هیجانی و شادکامی را مورد بررسی قرار دادند؛ در
پژوهش آنها، چهار عامل، با شادکامی و هوش هیجانی
رابطه ی مثبت نشان داد. این عوامل عبارتند از: روان
نژندی، برون گرایی، وظیفه شناسی و توافق پذیری.

کار^۹(۲۰۰۴) بیان می کند که ارتباط بین روان نژندی و
عواطف منفی به قدری قوی است که این دو متغیر می
توانند معادل یکدیگر تلقی شوند و بین روان نژندی و
شادکامی همبستگی قوی وجود دارد. هابز و جوزف^{۱۰}
(۲۰۰۲) به منظور بررسی ارتباط عوامل پنجگانه ی
شخصیتی با سه مقیاس شادکامی، مقیاس رضایت از
زندگی و مقیاس افسردگی- شادکامی بیان کردند که
همبستگی بین جنسیت با مقیاس های شادکامی و
افسردگی- شادکامی در سطح معنی داری نمی باشد. به
علاوه نتایج این پژوهش ها نشان داد نمره ی بالا در هر
کدام از مقیاس های سلامت روان شناختی، اجرا شده در

برانگیختگی، خشم، احساس گناه، احساس کلافگی دایم و
فراگیر مبنای این مقیاس را تشکیل می دهند.

۲- برون گرایی^۱. برون گراها افرادی اجتماعی هستند اما
اجتماعی بودن فقط یکی از ویژگی های این افراد است.
افزون بر این آنان در عمل، قاطع، فعال، حراف یا اهل
گفتگو هستند. این افراد هیجان و تحرک را دوست دارند
و مصمم هستند که به موفقیت در آینده امیدوار باشند.
مقیاس برون گرایی نشان دهنده ی علاقه ی افراد به
توسعه ی صنعت و کار خود است.

۳- انعطاف پذیری^۲(گشودگی نسبت به تجربه). عناصر
تشکیل دهنده ی گشودگی نسبت به تجربه، تصورات
فعال، حساسیت به زیبایی، توجه به تجربه های عاطفی
درونی و داوری مستقل می باشد. افراد باز، انسان هایی
هستند که در باروری تجربه های درونی و دنیای پیرامون
کنجکاو هستند و زندگی آنها سرشار از تجربه است. این
افراد طالب لذت بردن از نظریه های جدید و ارزش های
غیر متعارف هستند و در مقایسه با افراد «بسته»،
احساسات مثبت و منفی بیشتری دارند.

۴- توافق^۳(سازگاری). همانند برون گرایی، شاخص
توافق، بر گرایش های ارتباط بین فردی تأکید دارد. فرد
موافق در اساس نودوست است، با دیگران احساس
همدردی می کند و مشتاق به کمک کردن به آنان است. او
اعتقاد دارد که دیگران نیز با وی همین رابطه را دارند. در
مقایسه، شخص ناموافق یا مخالف، خود محور است و به
قصد و نیت دیگران مظنون است و بیشتر اهل رقابت
است تا همکاری.

4. Conscientiousness

5. Designing

6. Organizing

7. Perform tasks

8. Permuzic, Bennett, Furnham

9. Carr

10. Habes & Joseph , s

1. Extroversion

2. Openness to experience

3. Agreeableness

پژوهش، با نمره ی بالا در برون گرایی، نمره ی پایین در روان نژندی گرایی و نمره ی بالا در با وجدان بودن مرتبط است. دینر و همکاران^۱ (۱۹۹۹) بیان کردند که به طور معمول افراد شاد، برون گرا، خوش بین و امیدوارند و از عزت نفس بالا و جایگاه مهاردرونی برخوردارند این ویژگی های مثبت به ندرت در افراد غیر شاد ملاحظه می شود. فرانسیس و همکاران^۲ (۱۹۹۸) نیز بیان کردند بین حیطه ی برون گرایی آزمون نئو و شادکامی همبستگی مثبت نسبتاً بالا و بین حیطه ی روان نژندی و شادکامی همبستگی منفی نسبتاً بالایی وجود دارد. دنو و کوپر^۳ (۱۹۹۸) درباره ویژگی های شخصیتی افراد شادکام بیان کردند که ابعاد برون گرایی و روان نژندگرایی قوی ترین پیش بینی کننده های شادکامی در بین عوامل پنج گانه ی شخصیتی هستند، هم چنین ابعاد روان نژندگرایی و با وجدان بودن قوی ترین پیش بینی کننده های رضایت از زندگی در بین عوامل پنجگانه ی شخصیتی می باشند. آنها شادکامی را متغیری می دانند که پایه ی شخصیتی دارد و در مطالعه ی بین فرهنگی خود، به این نتیجه رسیدند که در امت ها و فرهنگ های گوناگون در محیط ها و موقعیت های اجتماعی مختلف، مردم در زمینه ی شادکامی با هم متفاوتند و این تفاوت پایدار است. در تحقیق فارنهام^۴ (۱۹۹۷) نیز شادکامی با پنج عامل بزرگ شخصیت همبستگی معنی دار نشان داد. دریکوندی (۱۳۸۱، ص ۱۰) دریافت که بین برون گرایی با هیجان های مثبت و شادکامی، همبستگی نسبتاً نیرومندی وجود دارد به نظر وی برون گرایی بهترین پیش بینی کننده ی شادمانی و درون گرایی بهترین پیش بینی کننده

ی عاطفه منفی و ناشاد است؛ به نظر او برون گرایی و عاطفه ی مثبت، شادی هفده سال بعد فرد را پیش بینی می کند. همبستگی شادی با برون گرایی آن قدر مسلم و قوی است که برخی صاحب نظران تعریف شادی را بدون در نظر گرفتن برون گرایی صحیح نمی دانند. از نظر آیزنگ (۱۳۷۵) شادی بیشتر به نوع شخصیت یا منش فرد بستگی دارد. آرگایل (۱۳۸۳، ص ۱۵) نتیجه گرفت که شخصیت نسبت به نژاد، طبقه ی اجتماعی، پول، ارتباط اجتماعی، کار، تفریح، مذهب و دیگر متغیرهای محیطی، اثر تعیین کننده ی بیشتری بر شادی دارد. فارنهام (۱۹۹۷) با استفاده از پرسشنامه ی شادکامی آکسفورد و پرسشنامه ی پنج عامل بزرگ شخصیت، دریافت که همبستگی شادمانی با روان نژندی ۰/۴۴ و با برون گرایی ۰/۳۹ و با وظیفه شناسی ۰/۳ است. مانی (۱۳۸۳) نشان داد بین طبقه ی دلبستگی ایمن و ابعاد شخصیتی برون گرایی و با وجدان بودن و همچنین احساس شادمانی، رابطه ی مثبت و با بعد روان نژندگرایی رابطه ی منفی وجود دارد. همچنین یافته ها، حاکی از آن است که عوامل پنجگانه ی شخصیتی، ارتباط معنی داری با متغیر شادمانی نشان داده اند که از این عوامل دو عامل روان نژند گرایی و برون گرایی تبیین کننده های عمده ی احساس شادمانی می باشند. مظفری (۱۳۸۲) دریافت روابط محکمی بین عوامل پنجگانه ی بزرگ شخصیت و سه بعد شادمانی ذهنی وجود دارد. فقط گشودگی به تجربه تا حد زیادی با شادمانی ذهنی نامربوط است. همچنین شخصیت اگر مهم ترین تعیین کننده ی شادمانی ذهنی نباشد احتمالاً از مهمترین عوامل مؤثر بر آن است. پژوهش خانزاده و صفی خانی (۱۳۸۶) به این نتیجه رسید که بین ابعاد شخصیت و شادمانی ارتباط معناداری وجود دارد. ابعاد شخصیت

1. Suh, lucas & smith

2. Francis et al

3. Deneve

4. Furnham

به جامعه ی دانشجویان به عنوان یک جامعه ی جوان و آینده ساز باید مورد توجه مسوولان باشند (مظفری، ۱۳۸۲، ص ۲۲). پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه ی ویژگی های شخصیتی با شادکامی در دانشجویان انجام گرفت تا مقدمه ای بر پژوهش های مربوط به روش های افزایش شادکامی باشد و مسوولین را در اتخاذ تصمیم، در مورد افزایش شادکامی و ایجاد روحیه ی شاد در دانشجویان یاری نماید.

- به استناد مرور پیشینه و برای تحقق اهداف تحقیق فرضیه های زیر طرح و مورد آزمون قرار گرفت:
- بین ویژگی برون گرایی و احساس شادکامی رابطه وجود دارد.
  - بین ویژگی سازگاری و احساس شادکامی رابطه وجود دارد.
  - بین ویژگی وظیفه شناسی و احساس شادکامی رابطه وجود دارد.
  - بین ویژگی روان نژندی و احساس شادکامی رابطه وجود دارد.
  - بین ویژگی گشودگی و احساس شادکامی رابطه وجود دارد.

روش پژوهش

این پژوهش به شیوه ی توصیفی از نوع همبستگی انجام شده است. جامعه ی آماری، کلیه ی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر در نظر گرفته شدند که تعداد آنها در سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ برابر با ۳۸۰۰ نفر بود. به منظور تعیین حجم نمونه از جدول تعیین اندازه نمونه معرف از یک جامعه ی معلوم (کرجسی و مورگان) بهره گرفته شد و تعداد کل نمونه ۱۷۰ نفر برآورد گردید که با روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای انتخاب شدند. بدین ترتیب که ابتدا دانشجویان به ۳ گروه فنی و

۰/۵۱ از متغیر شادمانی را تبیین می کرد و از این میان برون گرایی و روان رنجورخویی سهم بیشتری داشتند و روان رنجورخویی به صورت منفی و برون گرایی به صورت مثبت، شادمانی را پیش بینی می کرد. آنها بیان کردند مغز انسان های برون گرا و اجتماعی و خوش مشرب، یعنی کسانی که شخصیتی متعادل و نسبتاً سالم دارند، به عوامل مثبتی مانند یک چهره ی شاد و خوشحال، واکنش بیشتری نشان می دهد. این، دلیل روشنی برای وجود ارتباط مستقیم، میان شادکامی و شخصیت و موفقیت است. در مجموع نتایج پژوهش ها حاکی از این واقعیت است که دو بعد شخصیتی برون گرایی و روان نژندگرای به ترتیب به صورت مثبت و منفی با احساس شادکامی افراد مرتبط می باشد و عواملی از قبیل جنسیت و فرهنگ نتوانسته این واقعیت را تحت تأثیر قرار دهد، حال آن که از لحاظ میزان احساس شادی بین فرهنگ های مختلف تفاوت هایی وجود دارد؛ میزان شادی و رضایت هر فرد از زندگی، رابطه ای مستقیم با نگرش افراد به زندگی دارد و این بدان معناست که هر چه قدر افراد، از رویدادهای پیرامون خود راضی تر باشند، به همان میزان نیز شادترند و اگر این احساس رضایت، کمتر باشد، به همان میزان احساس رضایت و شادکامی کم تری دارند.

افزایش شادی فردی و اجتماعی یکی از اهداف اولویت های بسیاری از سازمان ها و مؤسسات است. در سطح کلان، مسوولین و مدیران ارشد کشورهای مختلف همواره سعی دارند قوانین و روش های اجرایی اداره ی کشورشان به گونه ای عمل شود که به طور مستمر شادی مردم افزایش یابد. شادی با بهره وری، رضایت شغلی و خانوادگی ارتباط دارد. برنامه ریزی جهت افزایش میزان شادی، نیاز به شناخت میزان و عوامل مرتبط با آن دارد و با توجه به اهمیت آن به عنوان یک شاخص مثبت و توجه

ماده می باشد که پنج عامل رضایت، خلق مثبت، سلامتی، کارآمدی و عزت نفس را در بر می گیرد. پاسخ ها در یک مقیاس ۴ درجه ای از یک (اصلاً) تا چهار (زیاد)، نمره گذاری می شوند. در تحقیقات مختلف ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۷ تا ۰/۹۲، ضریب بازآزمایی ۰/۵۳ تا ۰/۹۱. در فواصل زمانی مختلف گزارش شده است. در ایران، اعتبار مطلوبی برای آن گزارش شده است. ضریب پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ، تنصیف و بازآزمایی به ترتیب برابر با ۰/۹۳، ۰/۹۲، ۰/۷۹. گزارش شده است (به نقل از علی پور و نوربالا، ۱۳۷۸، ص ۵۶). اطلاعات گردآوری شده، به کمک نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ابتدا دانشجویان براساس نمره ی شادکامی و برحسب میانگین و انحراف استاندارد به سه گروه شادکامی کم، متوسط و بالا طبقه بندی شدند سپس بر اساس ویژگی های شخصیتی مقایسه شدند. میزان شادکامی افراد نمونه با استفاده از شاخص های آمار توصیفی محاسبه گردید و برای بررسی فرضیه ها از آزمون آماری رگرسیون گام به گام و آزمون t برای گروه های مستقل و همبستگی استفاده گردید.

یافته ها

یافته های توصیفی و استنباطی پژوهش حاضر به قرار زیر می باشند:

مهندسی، کشاورزی و علوم انسانی طبقه بندی شدند و از بین آن ها به روش تصادفی ساده نمونه انتخاب گردید که ۶۸ نفر آن را زن (۴۰ درصد) و ۱۰۲ نفر را مرد (۶۰ درصد) تشکیل می دادند. ۱۶۳ نفر (۴۸/۸ درصد) مجرد و ۸۷ نفر (۵۱/۲ درصد) متأهل بودند. افراد نمونه به چهار گروه زیر ۲۰ سال، ۳۰-۴۰، ۴۰-۵۰ و ۵۰ سال به بالا تقسیم شدند.

ابزار اندازه گیری، دو پرسشنامه بودند که مشخصات و روش تعیین اعتبار و روایی آنها به تفکیک عبارتند از: الف) پرسشنامه ی پنج عاملی شخصیتی نئو. این پرسشنامه توسط کاستا و مک ری (۱۹۸۵) ارایه شد و در فرم اولیه ی آن سه مقیاس اصلی روان رنجورخویی، برون گرایی و گشودگی به تجربه، مورد پژوهش قرار گرفت و در سال ۱۹۸۹ گسترش یافت و مقیاس های سازگاری و وظیفه شناسی به آن اضافه گردید. کاستا و مک ری (۱۹۹۰) ضریب آلفای کرونباخ مقیاس های آن را به این ترتیب گزارش دادند: روان رنجورخویی ۰/۹۳، برونگرایی ۰/۹۰، گشودگی به تجربه ۰/۸۹، سازگاری ۰/۹۵ و وظیفه شناسی ۰/۹۲ (به نقل از گروسی فرشی، ۱۳۸۰، ص ۱۲).

حق شناس (۱۳۷۸) ضریب آلفای کرونباخ مقیاس ها را به این ترتیب گزارش نمود: روان رنجورخویی ۰/۸۱، برونگرایی ۰/۷۱، گشودگی به تجربه ۰/۵۷، سازگاری ۰/۷۱ و وظیفه شناسی ۰/۸۳.

ب) پرسشنامه ی شادکامی آکسفورد: این پرسشنامه را اولین بار آرگایل و لو (۱۹۸۹) ارایه کردند که دارای ۲۹

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار نمرات ویژگی های شخصیتی

آماره های توصیفی	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل	حداکثر
روان نزدی	۳۳/۲۰۵۱	۷/۲۷۳۲۱	۱۶/۰۰	۴۵/۰۰
برون گرایی	۲۴/۲۴۳۶	۴/۲۴۰۱۶	۱۵/۰۰	۳۶/۰۰
اشتیاق به تجارب تازه	۳۰/۱۱۵۴	۳/۶۱۷۰۹	۲۰/۰۰	۳۹/۰۰
توافق پذیری	۳۰/۲۹۱۷	۴/۹۸۷۹۲	۱۹/۰۰	۳۹/۰۰
وظیفه شناسی	۲۷/۸۱۹۴	۳/۵۴۹۱۶	۱۸/۰۰	۳۶/۰۰

با توجه به نتایج جدول بالا میانگین روان نژندی ۳۳/۲۰۵۱، برون گرایی ۲۴/۲۴۳۶، گشودگی به شناسی ۲۷/۸۱۹۴ به دست آمد. تجربه ۳۰/۱۱۵۴، توافق پذیری ۳۰/۲۹۱۷ و وظیفه

جدول ۲. نتایج محاسبات ضریب همبستگی بین ویژگی های شخصیتی با شادکامی

شاخص ها	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
روان نژندی	.۶۴۴**	.۰۰۰
برون گرایی	.۲۷۷**	.۰۰۰
گشودگی به تجربه	.۲۹۱**	.۰۰۰
توافق پذیری	.۵۶۱**	.۰۰۰
وظیفه شناسی	.۲۳۸**	.۰۰۰

نتایج جدول فوق نشان می دهد که همبستگی بین روان نژندی با شادکامی (۰.۶۴۴)، برون گرایی با شادکامی (۰.۲۷۷)، گشودگی به تجربه با شادکامی (۰.۲۹۱)، توافق

جدول ۳. خلاصه تحلیل رگرسیون گام به گام برای پیش بینی شادکامی از روی ویژگی های شخصیتی

ویژگی ها	ضریب بتا	t	سطح معنی داری
۱ برون گرایی	.۲۴۸(a)	۳/۷۵۸	.۰۰۰
گشودگی به تجربه	.۲۲۴(a)	۳/۲۹۹	.۰۰۱
توافق پذیری	.۲۶۷(a)	۲/۵۸۴	.۰۱۱
وظیفه شناسی	.۲۱۵(a)	۲/۹۰۰	.۰۰۴
۲ گشودگی به تجربه	.۰۲۳(b)	.۱۷۰	.۸۶۵
توافق پذیری	.۱۰۳(b)	.۸۸۲	.۳۷۹
وظیفه شناسی	-.۰۰۸(b)	-.۰۶۵	.۹۴۹

a Predictors in the Model: (Constant), روان نژندی

b Predictors in the Model: (Constant), روان نژندی و برون گرایی

معنی داری شان قدرت پیش بینی متغیر وابسته را نداشتند و تأثیر آن ها بر شادکامی معنی دار نیست.

بحث و نتیجه گیری

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که بین ویژگی برون گرایی و شادکامی رابطه ی معنادار وجود دارد، به این معنی افرادی که در برون گرایی نمره ی بهتری کسب کنند از شادکامی بالایی برخوردارند. فارنهام (۱۹۹۷) و خانزاده و صفی خانی (۱۳۸۶) نیز بیان کردند که بین برون گرایی و شادکامی همبستگی مثبت نسبتاً بالایی وجود دارد به نظر

با توجه به نتایج به دست آمده می توان گفت که در مرحله ی اول ویژگی روان نژندی با $R=۰/۸۷۹$ می تواند متغیر شادکامی را پیش بینی نماید. در مرحله ی دوم ویژگی روان نژندی و برون گرایی به صورت ترکیبی به اندازه $R=۰/۸۸۹$ قدرت پیش بینی متغیر وابسته را دارد. اما ویژگی برون گرایی به صورت انفرادی با ضریب بتای $۰/۲۴۸$ می تواند تأثیرگذار باشد. ویژگی های گشودگی به تجربه، توافق پذیری و وظیفه شناسی بر حسب سطح

آنها برون گرایی بهترین پیش بینی کننده شادمانی است. مانی (۱۳۸۳) نشان داد بین طبقه دلبستگی ایمن و ابعاد شخصیتی برون گرایی و باوجدان بودن و همچنین احساس شادمانی، رابطه مثبت وجود دارد. آنها بیان کردند مغز انسان های برون گرا و اجتماعی و خوش مشرب، یعنی کسانی که شخصیتی متعادل و نسبتاً سالمی دارند، به عوامل مثبتی مانند یک چهره شاد و خوشحال، واکنش بیشتری نشان می دهند.

همچنین رابطه بین سازگاری و شادکامی معنادار به دست آمد به این معنی که افراد سازگار، شادمان تر هستند. مظفری (۱۳۸۲)، خانزاده و صفی خانی (۱۳۸۶)، مانی (۱۳۸۳) به این نتیجه رسیدند بین ابعاد شخصیت و شادمانی ارتباط معناداری وجود دارد؛ ابعاد شخصیت ۰/۵۱ از متغیر شادمانی را تبیین می کرد. فارنهام (۱۹۹۷)، ص ۱۲) با استفاده از پرسشنامه ی شادکامی آکسفورد و پرسشنامه ی پنج عامل بزرگ شخصیت دریافت که همبستگی شادمانی با وظیفه شناسی ۰/۳ است. فرد سازگار اساساً نوع دوست است، با دیگران احساس هم دردی می کند و مشتاق به کمک به آنان است. در مقایسه، شخص ناسازگار خود محور بوده و به قصد و نیت دیگران مظنون است و بیشتر اهل رقابت است تا همکاری. با توجه به این ویژگی ها، منطقی است که شادمانی آن ها بیشتر باشد.

همچنین نتایج حاکی از آن است که بین وظیفه شناسی و شادکامی رابطه ی معنادار وجود دارد. یعنی افرادی که وظیفه شناسی بالایی دارند شادمان تر هستند. این نتایج با نتایج تحقیق پرموزیک و همکاران (۲۰۰۷)، مظفری (۱۳۸۲) همخوانی دارد. آنها نشان دادند نمره ی بالا در هر کدام از مقیاس های سلامت روان شناختی، اجرا شده در

پژوهش با نمره ی بالا در برون گرایی، نمره ی پایین در روان نژندی گرایی و نمره ی بالا در با وجدان بودن مرتبط است. دنو و کوپر (۱۹۹۸) درباره ی ویژگی های شخصیتی افراد شادکام بیان کردند ابعاد روان نژندگرایی و باوجدان بودن قوی ترین پیش بینی کننده های رضایت از زندگی در بین عوامل پنجگانه ی شخصیتی می باشند. با توجه به تعریف وظیفه شناسی این یافته منطقی به نظر می رسد. از لحاظ نظری وظیفه شناسی به توانایی کنترل تکانه ها، تمایلات و به کارگیری طرح و برنامه در رفتار برای رسیدن به اهداف گفته می شود.

نتایج به دست آمده رابطه ی معناداری را بین روان نژندی و شادکامی نشان داد. در پژوهش پرموزیک و همکاران (۲۰۰۷)، چهار عامل با شادکامی و هوش هیجانی رابطه ی مثبت نشان داد. این عوامل عبارتند از: روان نژندی، برون گرایی، وظیفه شناسی و توافق پذیری. فارنهام (۱۹۹۷) دریافت که همبستگی شادمانی با روان رنجورگرایی ۰/۴۴ است و بین روان نژندی و عواطف منفی، همبستگی قوی وجود دارد و این دو متغیر می توانند معادل یکدیگر تلقی شوند. مانی (۱۳۸۳) نشان داد بین احساس شادمانی با بعد روان نژندگرایی رابطه ی منفی وجود دارد. پژوهش خانزاده و صفی خانی (۱۳۸۶) روان رنجورخویی به صورت منفی شادمانی را پیش بینی می کرد. روان نژندگرایی با داشتن احساسات منفی همچون ترس، غم، برانگیختگی، خشم، احساس گناه، احساس کلافگی دایمی و فراگیر و آسیب پذیری نسبت به ناخوش احوالی همراه است.

علاوه بر این نتایج به دست آمده رابطه ی مستقیم معناداری را بین گشودگی و شادکامی نشان داد. این نتایج با نتایج تحقیق پرموزیک و همکاران، (۲۰۰۷)؛ مظفری،

- حق شناس، حسن. (۱۳۷۸). *طرح پنج عاملی ویژگیهای شخصیت (راهنمای تفسیر و هنجارهای آزمون NED)*. انتشارات دانشگاه علوم پزشکی شیراز، چاپ اول.

- خانزاده، عباسعلی و صفی‌خانی، لیلی. (۱۳۸۶). بررسی رابطه بین شخصیت و شادکامی. *نشریه اصلاح و تربیت*. شماره ۱۳۱.

- دریکوندی، هدایت الله. (۱۳۸۱). *بررسی عوامل نشاط انگیز در دانش آموزان مدارس راهنمایی شهر اصفهان از نظر مدیران و مربیان پرورشی*. پایان نامه کارشناسی ارشد، چاپ نشده. دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه اصفهان.

- علی‌پور، احمد و نوربالا، احمدعلی. (۱۳۷۸). بررسی مقدماتی پایایی و روایی پرسش‌نامه شادکامی آکسفورد در دانشجویان دانشگاه‌های تهران. *فصل‌نامه اندیشه و رفتار*. شماره: ۱۷ و ۱۸، ص ۵۶.

- گروسی فرشی، میرتقی. (۱۳۸۰). *رویکردهای نوین در ارزشیابی شخصیت*. تبریز: نشر جامعه پژوه.

- مانی کازرون، آرش. (۱۳۸۳). *بررسی رابطه طبقات دلبستگی و ویژگی های شخصیتی با احساس شادکامی در بین دانشجویان دانشگاه تبریز*. پایان نامه دانشگاه تبریز

- مظفری، شهباز. (۱۳۸۲). *همبسته های شخصیتی شادمانی ذهنی براساس الگوی پنج عاملی در میان دانشجویان دانشگاه شیراز*. پایان نامه دانشگاه شیراز.

- Argyle, M. (2001). *The psychology of happiness (2nd ed)*. London, Rutledge.

- Carr, Alan. (2004). *Positive Psychology Handbook of psychology*. New York: runner-Rutledge Press.

(۱۳۸۲)؛ کاستا و مک کری، (۱۹۹۰)؛ فارنهام، (۱۹۹۷) و خانزاده و صفی‌خانی، (۱۳۸۶) همخوانی دارد. آنها بیان کردند که بین ابعاد شخصیت و شادکامی همبستگی مثبت نسبتاً بالایی وجود دارد. از لحاظ نظری افراد باز (نمره بالا در گشودگی) انسان هایی کنجکاو هستند و زندگی آنها سرشار از تجربه است. این افراد طالب لذت بردن از نظریه های جدید و ارزش های غیرمتعارف هستند و در مقایسه با افراد «بسته» احساسات مثبت و منفی فراوانی دارند و شادکام تر هستند.

در مجموع نتایج پژوهش ها حاکی از این واقعیت است که ابعاد شخصیتی با احساس شادکامی افراد مرتبط می باشد و عواملی از قبیل جنسیت و فرهنگ نتوانسته این واقعیت را تحت تأثیر قرار دهد. میزان شادی و رضایت هر فرد از زندگی، رابطه‌ای مستقیم با نگرش افراد به زندگی دارد و این بدان معناست که هر چه قدر افراد، از رویدادهای پیرامون خود راضی تر باشند، به همان میزان نیز شادترند و اگر این احساس رضایت، کمتر باشد، به همان میزان، احساس رضایتمندی و شادکامی کم تری دارند. همچنین از نتایج این مطالعات بر می آید که شادمانی بر مبنای شاخص های عینی _ مثل پول یا پایگاه اجتماعی _ به وجود نمی آید، بلکه فرآیندهای ذهنی را شامل می شود. بنابراین برای ایجاد شادی و از بین بردن افسردگی باید کار با ذهن و تغییر تفکر را آغاز کرد.

منابع

- آرگایل، مایکل. (۱۳۸۳). *روانشناسی شادی*. چاپ دوم. ترجمه مهرداد کلانتری و همکاران. اصفهان، انتشارات جهاد دانشگاهی واحد اصفهان
- آیزنگ، مایکل. (۱۳۷۵). *روانشناسی شادی*. ترجمه مریم فیروزبخت. تهران: انتشارات بدر.

- Hayes, N., & Joseph, S. (2002). **Big 5 correlate of three measures of subjective well-being**. *Personality and Individual Differences*, 34, 723-727
- Hill, P., & Argyle, M. (2001). **Happiness, introversion extraversion and happy introverts**. *Personality and Individual Differences*, 30, 595-608
- Myers, D. G. (2002). **Exploring Psychology, 3rd Ed. New York:** Worth Publishers.
- Myers, D. G. & Diener, E. (1995). **Whoa happy?** *Psychological science*, 6, 10-19.
- Premuzic, T. C, Bennett. E. & Furnham, A. (2007). **The happy personality: meditational role of trait emotional intelligence**. *Personality and individual Differences*, 42 (8), 1633-1639
- Vennhoven, R. (1994). **Correlates of Happiness:** 7838 finding from 603 studies in 69 nations, 1911-1994 (3 volumes), RISBO, Series Studies in Social and Cultural Transformation. Erasmus University Rotterdam
- DeNeve, K. M., & Cooper, H. (1998). The happy personality: A meta – analysis of 137 personality traits and subjective well –being. *Psychological Bulletin*, 124 (2), 197-229.
- Diener, E, Suh, E. M. LUCAS. R. E. & Smith, HL. (1999). Subjective well-being three decades of progress. *Psychological Belletin*. 125. 276-302
- Francis, L. J., Brown, L. B., Lester, D., & Philipchalk, R. (1998). **Happiness as stable extraversion:** A cross-cultural examination of the reliability and validity of the Oxford Happiness Inventory among students in the UK, USA, Australia and Canada. *Personality and Individual Differences*, 24, 164- 171.
- Furnham, A. (1997). **Eysenck's personality theory and organizational psychology**. In H. Nyborg (Ed.), the Scientific Study of Human Nature Tribute to Hans J. Eysenck at Eighty (pp. 462-490). Oxford: Pergamum/Elsevier

A study of the Relationship between personality characteristics and happiness among students of Azad University, Azadshahr Branch

Niazazari. Kiumars¹, safari. Shahrbanoo^{2*}

- 1) Associate professor. Department of management, Islamic Azad University, sari Branch, sari, Iran
- 2) Department of management, Islamic Azad University, Azadshahr Branch, Azadshahr, Iran

*Corresponding author: Sh.safari@iauaz.ac.ir

Abstract

The purpose of this study was to find out the relationship between personality characteristics and happiness among students in the Azadshahr branch of the Islamic Azad University. The study used a correlation-descriptive method. The population of the study included all students of Islamic Azad University, Azadshahr Branch in the academic year 1388-1389 (N=3800). A sample of 170 students was selected from among the total number of 3800 students through cluster random sampling. To determine the sample size, the Determination Table Indicator (Morgan and Kerjegy) was used. The data were collected by the 'Five Personality Factors Questionnaire (NEO)' and the 'Oxford Happiness Questionnaire', and were analyzed by using Regression, T-test for independent group and Pearson correlation. The results showed that there was a meaningful relationship between happiness and extroversion, agreeableness, neuroticism, conscientiousness as well as openness to experience.

Key Words: Personality Characteristics, Happiness, Students, University.
